Redactiunea, Administratiunea și Tipografia:
BRAȘOVU, piața mare Nr 22.
Scrisorĭ nefrancate nu se primescŭ. Manuscripte nu se retrimitŭ!
Birourile de anunciurĭ:
Brașovŭ, piața mare Nr. 22.
Inserate mai primescŭ în Viena *Rudolf Mosse, Haasenstein & Vogler (Oto Maas), Heinrich Schalek, Alois Herndl, M. Dukes, A. Oppelik, J. Danneberg*; în Budapesta: *A. V Goldberger, Anton Mezei, Eckstein Bernat*; în Frankfurt: *G. L. Daube*; în Hamburg: *A. Steiner*.
Prețul inserțiunilorŭ: o seriă garmondŭ pe o colónă 6 cr. și 30 cr. timbru pentru o publicare. Publicărĭ mai dese după tarifă și învoială.
Reclame pe pagina III-a o seriă 10 cr. v. a. séu 30 banĭ.

GAZETA TRANSILVANIEI.

ANULŬ LI.

„Gazeta“ iese în fie-care ḑi
Abonamente pentru Austro-Ungaria
Pe unŭ anŭ 12 fl., pe șése lunĭ 6 fl., pe trei lunĭ 3 fl.
Pentru România și străinătate
Pe unŭ anŭ 40 francĭ, pe șése lunĭ 20 francĭ, pe trei lunĭ 10 francĭ.
Se prenumeră la tóte oficiele postale din întru și din afară și la dd. colectorĭ.
Abonamentulŭ pentru Brașovŭ:
la administrațiune, piața mare Nr. 22, etagiulŭ I.: pe unŭ anŭ 10 fl., pe șése lunĭ 5 fl., pe trei lunĭ 2 fl. 50 cr. Cu dusulŭ în casă: Pe unŭ anŭ 12 fl., pe șése lunĭ 6 fl., pe trei lunĭ 3 fl. Unŭ esemplarŭ 5 cr. v. a. séu 15 banĭ.
Atâtŭ abonamentele câtŭ și inserțiunile suntŭ a se plăti înainte.

Nr. 270. Brașovŭ, Vinerĭ 9 (21) Decemvrie 1888.

Brașovŭ, 8 Decemvrie v.

Averea comunitățiĭ de avere a grănițerilorŭ românĭ bănățenĭ fiindŭ propriatate comună, singuraticii membri ai comunitățiĭ se împărtășescŭ de beneficiulŭ de a puté lua banĭ împrumutŭ cu interese legale dândŭ garanțiă sigură. Comunitatea a îngrijitŭ ca sĕ aibă cea mai bună garanțiă, împrumutândŭ banĭ pe hipotecă.

Vremurile grele, miseria care, mulțămită regimului, se 'ntinde repede pretutindenea, fiindcă poporului i-se cere sĕ verse 'n visteria statului mai multŭ decâtŭ póte, fără ca regimulŭ sĕ 'ngrijéscă de bună-starea lui, au adusŭ lucrurile acolo, ca ómenii carĭ au împrumutatŭ banĭ sĕ 'ntârḑiă cu plata intereselorŭ. Comunitatea, avêndŭ în vedere starea de miseriă a bieților ómenĭ, le-a amênatŭ cu câteva lunĭ terminulŭ de plată.

Fișpanulŭ, „bunulŭ amicŭ“ alŭ poporului românŭ și prin urmare „binevoitorŭ“ alŭ comunitățiĭ de avere grănitărescĭ, a găsitŭ cu cale sĕ se acațe de acéstă decisiune a comunitățiĭ, și sub pretextŭ că, împărtășindu-se și comunele politice de beneficiile averilorŭ grănitărescĭ, acestea trebue sĕ se administreze în înțelesulŭ art. de lege XXII din 1886, aduse afacerda în adunarea comitatensă, supunênd'o ingerințiĭ acesteia.

Fișpanulŭ a avutŭ și grijea, ca sĕ tăinuiască în punctele programei, supuse desbaterei acelei adunărĭ comitatense estraordinare, acéstă afacere, așa că nu toțĭ membri românĭ au luatŭ parte la ședință. Cei carĭ au fostŭ, Bartolomeiu, Brediceanu, Curescu, Drăgălină, Hațegŭ, Rezeiu și alții au doveditŭ cu legea și cu statutulŭ comunitățiĭ, aprobatŭ de guvernŭ, că adunarea nu e competentă a decide în acéstă cestiune și pornirea arbitară a fișpanului a eșitŭ la ivélă și mai tare în momentulŭ, când chiar unŭ Românŭ, care'șĭ cam dă cóte cu șoviniștii, a susținutŭ necompetența adunării.

Maioritatea fișpanului a hotărîtŭ cu tóte astea sĕ se încaseze imediatŭ interesele restante dela banii împrumutațĭ; a respinsŭ hotărîrea comunitățiĭ de avere, prin care se arendase „Lazulŭ lu Negrilă“, proprietatea comunitățiĭ, pe timpŭ nehotărîtŭ; a decisŭ sĕ fiă trecutŭ în lista grănicerilorŭ unŭ órecare Julius Rück din Caransebeșŭ.

Purtarea fișpanului și comisarului guvernului pentru comunitatea de avere caracteriséză în celŭ mai drasticŭ modŭ acestŭ soiu de organe ale guvernului ungurescŭ. „Nu te-atinge de fișpanŭ!“ strigă furiosŭ și turburatŭ voinicosulŭ fișpanŭ cătră d-lŭ Rezeiu, care i-a datŭ lecțiunea ce o merita. „Cu fișpanulŭ am de lucru, care e și comisarŭ alŭ guvernului!“ îi rĕspunse d-lŭ Rezeiu, care îi aruncă în față fișpanului nepricepere de a delibera aceste cause pe cale competentă orĭ intențiunĭ sinistre.

Și într'adevĕrŭ, sinistre intențiunĭ au agitatorii ungurĭ când, pe lângă purtarea fișpanului și comisarului guvernului Iakabffy, ținemŭ sémă și de o corespondență ce i-s'a trimisŭ la 9 Decemvre n. oficiosului „P. Lloyd“ de alțĭ agitatorĭ din Timișóra.

„Au statŭ în statŭ, facŭ propagandă națională românéscă persónele care stau în fruntea comunitățiĭ de avere a fostului regimentŭ bănățénŭ de graniță, acele persóne, care au înscenatŭ în anii din urmă și demonstrațiunile din Caransebeșŭ. Dându-se împrumuturĭ, locuitorii devinŭ instrumente servile ale partidului lui Doda. Comunitatea de avere a fostŭ până acum parlamentulŭ naționaliștilorŭ intransigențĭ.“

Așa strigă agitatorii ungurĭ, carĭ fără voia lorŭ îșĭ dau pe față dușmănósele lorŭ intențiunĭ. Realegerea generalulni Doda ca președinte alŭ comunitățiĭ de avere i-a înfuriatŭ, propagarea culturei românescĭ prin scólele grănițerescĭ i-a turbatŭ, atitudinea Românilor față cu persecuțiunile și nedreptățirile regimului și ale organelorŭ lui le-a luatŭ mințile șoviniștilorŭ.

Décă s'ar fi alesŭ președinte fișpanulŭ Iakabffy, décă s'ar propaga prin școlele grănițărescĭ cultura maghiară kulturegyletistă, décă grănițerii românĭ s'ar desbrăca de naționalitatea lorŭ și ar întêmpina cu fanfare ilegalitățile și actele arbitrare ale guvernului și organelorŭ lui, atuncĭ agitatorii ungurĭ altfelŭ arŭ scrie în foile guvernului.

Dér fiindcă Românii grănicerĭ voesc sĕ fiă românĭ și sĕ dispună de averile lorŭ spre binele poporului românescŭ, agitatorii ungurĭ trecŭ dela uneltirĭ la amenințărĭ, căcĭ étă ce se ḑice în aceeași corespondență din fóia guvernului:

„Domnii naționaliștĭ vorŭ trebui sĕ se'mpace cu gândulŭ, că și răbdarea autoritățilorŭ ungurescĭ are o margine și că comunitatea lorŭ de avere, acestŭ bastionŭ alŭ aspirațiunilorŭ lorŭ dușmane Maghirilorŭ, a încetatŭ a fi unŭ statŭ în statŭ“.

Étă déră intențiunile sinistre de care a vorbitŭ membrulŭ comitatensŭ Rezeiu! Sub pretextŭ de „aspirațiunĭ dușmane Maghiarilorŭ“, regimulŭ prin organele lui se pregătesce sĕ pună mâna pe averile grănițerilorŭ! Primulŭ pasŭ s'a făcutŭ.

Datoria Românilorŭ grănițerĭ e sĕ se 'ngrădéscă în contra năvalei ce se pregătesce a se da asupra averii lorŭ. Trebue sĕ facă a înțelege guvernulŭ și organele lui, precum și ceilalțĭ agitatorĭ ungurĭ, că décă șoviniștii susținŭ că „răbdarea autoritățilorŭ ungurescĭ are o margine“, atuncĭ și ilegalitățile și actele de volniciă în contra Românilorŭ trebue sĕ aibă o margine!

Alegerea de deputatŭ în loculŭ lui Steinacker.

Adunarea alegĕtorilorŭ sasĭ din cerculŭ Cisnădiei a primitŭ unanimŭ la 16 Decemvre n. următórea declarațiune:

1. Alegĕtorii cercului electoralŭ alŭ Cisnădiei îșĭ esprimă adênca lorŭ părere de rĕu, că respectulŭ opiniunilorŭ streine, fără de care nu esistă o adevĕrată libertate, s'a înlăturatŭ în modŭ vrednicŭ de compătimitŭ, care deșteptă cele mai grele temerĭ, prin incidentele din ședința dietei dela 23 Noemvrie n. c. față cu fostulŭ deputatŭ alŭ acestui cercŭ electoralŭ Edmund Steinacker, când elŭ a datŭ espresiune vederilorŭ cercului electoralŭ. Totodată învinuirile ridicate contra Sașilorŭ și conducĕtorilorŭ lorŭ, că arŭ fi dușmanĭ statului, le respingŭ cu tótă hotărîrea, avêndŭ consciința, că suntŭ fidelĭ statului și că'șĭ împlinescŭ conscențiosŭ datorințele lorŭ ca cetățenĭ ai statului cătră patria ungară.

2. Alegĕtorii trebue însĕ sĕ'șĭ esprime părerea lorŭ de rĕu și asupra faptului că d-lŭ Edmund Steinacker, care timpŭ de șépte anĭ a representatŭ cu credință ca deputatŭ drepturile, interesele și vederile alegĕtorilorŭ sĕi, prin declarațiunea s'a făcută la 26 Noemvre n. c. în camera de comerțŭ și industriă din Pesta, s'a desbrăcatŭ elŭ însușĭ de posibilitatea d'a mai ocupa posițiunea de intențiunea.

FOILETONULŬ „GAZ. TRANS.“

(1)

Unŭ episodŭ din viéța lui Avramŭ Iancu.

In numĕrulŭ dela 16 Decemvre n. alŭ fóiei vieneze „N. fr. Presse“ a apărutŭ unŭ foiletonŭ sub titlulŭ „Ântêia călĕtoriă a împĕratului în Ungaria“, alŭ cărui autorŭ e unŭ anume B. Reiner, care se dă de mare maghiarŭ, precum se vede din întregŭ firulŭ narațiunei și observărilorŭ sale.

Autorulŭ îșĭ începe narațiunea sa cu visita Țarului Neculae în Viena în anulŭ 1852. Aci Țarulŭ vorbindŭ cu ministrulŭ Bach, i-a ḑisŭ acestuia, că décă voesce sĕ facă servicii bune Domnului sĕu, îi recomandă sĕ fiă mai atentŭ față cu Ungaria, pe care, cum i se pare lui, ministrulŭ nu o cunósce bine. Țarulŭ Neculae, la trei anĭ după Șiria (Vilagos), advocatulŭ Ungariei! esclamă foiletonistulŭ. Și în adevĕrŭ s'a hotărîtŭ sĕ călĕtorescă împĕratulŭ Franciscŭ Iosifŭ în Ungaria.

Incepură a se face pregătirĭ de primire, dându-se diferite scirĭ oficióse și oficiale despre ținta și scopulŭ călĕtoriei împĕratului. Âtâtŭ fișpanulŭ, câtŭ și primarulŭ Pestei erau însărcinațĭ cu pregătirile de primire. Amêndouĕ aceste persóne, ca toțĭ funcționarii austriacĭ, erau fórte urgisițĭ de Ungurii fruntașĭ și ca dovadă póte servi următórea anecdotă:

Primarulŭ din Pesta, într'o consultare asupra festivitățilorŭ de primire, propuse adunării sĕ se pună în scenă o ovațiune, care sĕ surprindă pe împĕratulŭ, și nu va costa multŭ, ba și poporului 'i se va face o plăcere. In ḑiua următóre, primarulŭ primì o scrisóre „cuviinciósă“ — o numesce foiletonistulŭ — scrisórea e adusă în legătură cu br. Bela Wenckheim — în care scriitorulŭ ḑice, că după matură chibzuire îșĭ permite a face propunerea, ca pré onoratulŭ d-nŭ primarŭ sĕ fiă acățatŭ înaintea arcului de triumfŭ ce are sĕ se ridice în onórea monarchului, acésta ar surprinde fórte multŭ pe împĕratulŭ, n'ar costa multŭ și poporului i s'ar pregăti o mare plăcere.

Impĕratulŭ sosì în Pesta la 5 Iunie 1852 cu vaporulŭ. Strigăte de salutare rĕsunară din mii de gurĭ dela loculŭ de debarcare până la castelulŭ Budei. Primatele Scitovszki îlŭ salută cu o vorbire în limba latină, de care se servì și împĕratulŭ în rĕspunsulŭ sĕu. Din Pesta împĕratulŭ îșĭ continuă drumulŭ cătră Oradea-mare, făcêndu-i-se pretutindenea marĭ ovațiunĭ. In Oradea, unŭ d-nŭ surdŭ, anume Frater, care 'șĭ deducea originea dela Mazarin alŭ Ardealului cardinalulŭ Martinuzzi, îi puse împĕratului la inimă vechile privilegii și drepturĭ ale Ungariei, într'unŭ „Promemoria“ ce i-o dete împĕratului când se suì în trăsură, până la care pĕtrunse Frater printre suita monarchului. Se ḑice că Frater a făcutŭ acésta din propriulŭ sĕu îndemnŭ. Impĕratulŭ a datŭ hârtia generalului adjutantŭ contelui Grünne, în care însĕ Frater n'avea încredere pentru cestiunĭ ungurescĭ. Grünne, care pricepea ceva ungaresce, cerù esplicărĭ dela șefulŭ comitatului Ravazdy, pe care foiletonistulŭ îlŭ aséměnă cu unŭ blândŭ leu de menageriă, fiindcă purta o perucă blondă. Ravazdy, tăindu-lŭ năduṣelile de frică, avù buna ideiă d'a lua lucrulŭ în rîsŭ. „Dlŭ Frater“, ḑise elŭ, „e unŭ omŭ nestricăciosŭ, căruia uneorĭ i-se slăbesce câte unŭ șurupŭ în creerĭ.“ — „Asta-i altceva“, ḑise Grünne cu unŭ zîmbetŭ silitŭ. Câtŭ a ședutŭ Grünne în Oradea-mare, a vrutŭ sĕ visiteze mai mai multĭ Ungurĭ fruntașĭ, între carĭ și pe tatălŭ ministrului Tisza, cu carĭ servise în armată. Dér n'a găsitŭ pe nimenea pe acasă. Grünne a observatŭ intențiunea.

Intorcêndu-se împĕratulŭ la Buda, primì aci în audiență pe trimisulŭ estraordinarŭ alŭ Prusiei contele Bismarck, cancelarulŭ de adĭ alŭ Germaniei, care a fostŭ și prin Kecskemet, cu ómenii lui Bach în numĕrŭ imposantŭ, ca drepții din Sodoma și Gomorrha.

In călĕtoria sa prin partea de sudŭ a Ungariei, împĕratulŭ întrebà pe unŭ primarŭ de satŭ, șvabŭ, despre simțemintele comunei sale. „Noi“, ḑise bravulŭ omŭ „toțĭ avemŭ simțĕminte bune, numai d-lŭ preotŭ nu, elŭ este „negrugalbĕnŭ.“ Germanii din Ungaria sudică se scărmănaseră cumplitŭ în 1848/49 pentru causa Ungariei cu vecinii lorŭ sérbĭ și românĭ. Vechia bucuriă germană de luptă, *furor teutonicus,* venise peste nepoțĭ colo departe în țera Maghiarilorŭ. Ei au făcutŭ împĕratului, persónei monarchului, în călĕtoria sa prin Banatŭ, ovațiunĭ de care caii suitei stau sĕ se sparie. Nu e mirare! Bravii Șvabĭ angajaseră pentru marea ḑi musica din locŭ. O musică (capelă) șvăbéscă în Banatŭ! Celŭ care a audit'o odată, nu o va uita în tótă viéță.

(Va urma).

încredere ca deputatŭ alŭ acestui cercŭ electoralŭ şi d'a mai representa programulŭ politicŭ alŭ partidului poporalŭ săsescŭ.

3. Alegĕtorii voindŭ acum a'şĭ esercita dreptulŭ lorŭ de alegere constituţionalŭ, punêndŭ unŭ candidatŭ de deputatŭ în loculŭ vacantŭ, declară totodată, că vorŭ rĕmâne neclintitŭ credincioşĭ vederilorŭ şi nisuinţelorŭ lorŭ şi vorŭ ţine strînsŭ la programulŭ partidului poporalŭ săsescŭ.

Noulŭ candidatŭ apoi, Eugenŭ br. Salmen, îşĭ ţinù discursulŭ-programŭ, în care asigură, că va ţine strînsŭ la programulŭ partidului naţionalŭ săsescŭ. Vorbitorulŭ s'a ridicatŭ mai cu sémă în contra ne'ntemeiatelorŭ imputărĭ de duşmăniă către statŭ, ce ḑi de ḑi li-se facŭ Sasilorŭ şi recomandă, ca în atitudinea Sasilorŭ sĕ se evite cu îngrijire totŭ ce ar puté da nutrimentŭ îndoielilorŭ în fidelitatea lorŭ către statŭ.

Asta s'ar puté numai atuncĭ, când ḑiarele săsescĭ n'arŭ mai ḑice nicĭ cârcŭ în contra tendinţelorŭ şi pornirilorŭ de maghiarisare ale guvernului. Ne mirămŭ că despre acésta încă nu s'a convinsŭ noulŭ deputatŭ.

SCIRILE ḐILEI.

„Ellenzek", rĕspundêndŭ acelorŭ foi unguresci din Budapesta, carĭ facŭ imputărĭ „patrioţilorŭ" din Cluşiu pentru că suferŭ în mijloculŭ lorŭ „*Volkssängerei*"-ulŭ germanŭ, ḑice într'unŭ articulŭ de fondŭ, că vina o pórtă nu societatea, nicĭ Kulturegylet-ulŭ, ci autorităţile orăşenescĭ şi în parte vina este a se căuta şi în Budapesta, unde pe strada aşa numită „Kiralyutcza" totŭ la a 10 a casă se află unŭ „Sängerei" nemţescŭ; pe strada Gyapjuutcza prosperéză unŭ teatru germanŭ, asupra căruia ḑiarele unguresci facŭ censură, critică şi scriu aşa ca şi despre unŭ teatru ungurescŭ, sprijinindŭ prin acésta cultura germană în capitala ungurésca. „E.-k" ḑice, că pressa din capitală nicĭodată n'a îmbrăţişatŭ causa „Kulturegylet"-ului cu atâta căldură, cu câtă a îmbrăţişatŭ afacerea unui casŭ de omorŭ sensaţionalŭ. Puiulŭ cu trei picióre şi viţelulŭ cu două capete totdéuna ofere o noutate mai bine primită, de cum este mişcarea „Kulturegylet"-ului.

Şovinismŭ spurcatŭ!

* * *

Ḑiarele unguresci constată, că *limba germană face cucerire în Dobriţinŭ.* Astfeliu unŭ declamatorŭ maghiarŭ a datŭ ḑilele trecute o representaţiune, la care publiculŭ n'a luatŭ parte. Câteva ḑile după aceea recitatorul german Straksco a datŭ asemenea o representaţiune, la care sala fù plină de publicŭ. Semnŭ, că în Dobriţinŭ limba maghiară faţă cu cea germană nu se bucură de nicĭ o trecere.

* * *

Inchiḑêndu-se, în urma hotărîrei ministeriale, noulŭ locŭ *de patinatŭ în Groverŭ*, reuniunea de patinatŭ a obţinutŭ dela presbiteriulŭ ev. din locŭ voia de a folosi gratuitŭ lacului dela gimnastica săséscă în fiecare ḑi dela 7—9 óre séra.

* * *

La *têrgulŭ* ce s'a ţinutŭ ḑilele acestea în *Deşiu* s'au vêndutŭ 1240 vite, anume 200 boi cu preţulŭ dela 120—360 fl., 600 vacĭ cu 25—65 fl., 440 viţei cu 15—60 fl. Din lipsa de cumpărătorĭ streinĭ têrgulŭ nu a pré fostŭ animatŭ, măcarcă vite se aflau destule. Măcelarĭ din Cluşŭ, Gherla şi alte părţĭ cumpărară porcĭ graşĭ cu bune preţurĭ. S'au vêndutŭ ca la 400 de porcĭ, între carĭ cei mai frumoşĭ cu câte o sută fl. Articulii industrialĭ, d. es. încălţăminte şi alte felurĭ de haine, au avutŭ puţină trecere.

* * *

Serata musicală a „reuniunei unguresci de cântărĭ" din Braşovŭ, ce s'a datŭ în sala hotelului Nr. 1 la 15 Decemvre n., a fostŭ binişorŭ cercetată. Cu tótă bunăvoinţa, nu putemŭ sĕ ne esprimămŭ în modŭ favorabilŭ asupra producţiunei în genere, nicĭ cu privire la esecutarea pieselorŭ, nicĭ la compunerea programului, care a constatŭ în cea mai mare parte din piese vechĭ. Trebue sĕ amintimŭ însĕ Nr. 6 din programŭ, care l'a esecutatŭ solo pe cimbalŭ d-lŭ Edmund Szava cu adevĕrată virtuositate. A esecutatŭ piesa românéscă „Luna dórme" cu căldură şi cu simţŭ pĕtrundĕtorŭ. Introducerea şi frumósele variaţiunĭ, precum şi modulŭ de esecutare ne-au doveditŭ, că d-lŭ Szava are talentŭ de compositorŭ şi că este unŭ escelentŭ esecutorŭ pe instrumentulŭ ce-lŭ mânuéză cu rară desteritate.

* * *

Versatulŭ a începutŭ pentru a doua óră în anulŭ acesta sĕ bântue în comuna *Papolţa* din comit. Treiscaunelorŭ. Din causa acésta învĕţământulŭ în scóla comunală s'a sistatŭ.

* * *

O nouă defraudare se comunică. Iosef Schnitzer, casierŭ la oficiulŭ de dare pentru consumŭ alŭ oraşului *Alba regală* a defraudatŭ 4632 fl. Casierulŭ e arestatŭ deja. — Fără sfêrşitŭ!

* * *

Contele Leo Thun, membru alŭ camerei seniorilorŭ din Viena şi fostŭ ministru, a muritŭ.

* * *

„Hermanst. Ztg." anunţă, că *stâlpii de graniţă* abia s'au aşeḑatŭ şi deja se clătină. Pe „valulŭ lui Frate" a găsitŭ gendarmeria din Avrigŭ la 6 Decemvre n. stâlpulŭ rĕu tăiaţŭ. Locuitorii din Porceştĭ Ionŭ Gizesanŭ şi Neculae Costea, carĭ păsceu oile în apropierea graniţei, întrebaţĭ fiindŭ de gendarmĭ au spusŭ, că l'au tăiatŭ ómenĭ de dincolo.

Mircea V. Stănescu.

— O schiţă de caracterŭ. —

(Fine.)

IV.

Pentru Românime epoca suferinţelorŭ din timpulŭ mai nou începe cu era pseudo-constituţională înaugurată înainte cu mai bine de două decenii. Dér Românii aradanĭ nu se simţeau nenorociţĭ numai cam de 10—12 anĭ încóce, de când t.porulŭ străinŭ şĭ-a găsitŭ codorişte din lemnŭ românescŭ. Lupta înverşunată contra sistemului înauguratŭ a oţelitŭ forţele Românilorŭ, şi orĭ-câtŭ de divisaţĭ, ei în urma urmelorŭ totŭ se întêlnescŭ.

A venitŭ însĕ era blăstămată, când unii se despărţiră de către poporŭ şi sub firma oportunismului începură a face servicii duşmanului pentru nisce meschine contraservicii personale. In potriva acestora a trebuitŭ sĕ lupte Stănescu şi sĕ-şĭ risipéscă talentulŭ avutulŭ, şi timpulŭ sĕu preţiosŭ. Cangrena a luatŭ dimensiunĭ din ce în ce mai triste. Cei slabĭ de ângerŭ, ca şi cei ce nu puteau trăi din forţele proprie se îmulţiră, presiunea autorităţilorŭ atâtŭ străine câtŭ şi românescĭ deveni din ce în ce mai jignitóre. Eroulŭ nostru se vĕḑù scosŭ întêi din parlamentŭ, apoi din congresŭ, din sinodŭ, din consistorŭ; adversarii principielorŭ precum şi ai persónei sale învinseră pe tóte terenele: Cei ce păstrau sentimentulŭ curatŭ se descurajaseră şi dênşii, ba, ceea ce supĕra mai multŭ pe Stănescu, amicii sĕi de principii încă se înstrĕinaseră de către elŭ, din causa impetuosităţii pornirilorŭ sale, care n'avea consideraţiunĭ pentru nimenĭ şi pentru nimicŭ, când era vorba, sĕ sărimŭ cu toţii întru apĕrarea intereselorŭ vitale ale poporului. Aşa este omulŭ, făcutŭ sĕ aibă slăbiciunea amorului propriu, care îlŭ face sĕ uite tóte virtuţile aceluia ce a cutezatŭ vr'o dată sĕ se restéscă către elŭ într'unŭ tonŭ mai aspru, ca celŭ de tóte ḑilele. Vĕḑêndu-se părăsitŭ de tótă inteliginţa, omulŭ nostru — nu e mirare — s'a disgustatŭ de atâta luptă zădarnică. Pe acestŭ timpŭ cade amorţela generală a Românilorŭ din Aradŭ.

Dér Stănescu nu era omulŭ care sĕ pótă trăi fără activitate publică. Cum, Stănescu filistru, Stănescu trăindŭ numai pentru sine? Era cu neputinţă.

Vĕḑêndŭ că cu inteligenţa n'o póte duce, ş'a pusŭ în fruntea burgeoasiei industriale şi a poporului plugarŭ. Mai întêiu s'a făcutŭ preşedinte, alŭ comitetului parochialŭ. Dér n'a fostŭ numai preşedinte, a fostŭ fiscŭ, epitropŭ, a fostŭ tóte pentru parochie, căcĭ inteligenţa părăsise cu totulŭ afacerile comunei bisericescĭ, a primei parochii din diecesă. Apoi adună în jurulŭ sĕu meseriaşii şi formă societatea economico-culturală „Progresulŭ", a cărei statute, pentru-că îlŭ avea pe dênsulŭ în frunte, guvernulŭ nicĭ astăḑĭ nu le-a întăritŭ. Cu tóte astea societatea trăesce, are localulŭ sĕu de lectură, corŭ bărbătescŭ şi este centrulŭ unde se adună meseriaşii noştri, carĭ altcum s'ar risipi în noranulŭ strĕinilorŭ. Popularitatea s'a la clasa plugarilorŭ şi a meseriaşilorŭ era aşa de mare, încâtŭ organele orăşenescĭ şi conducĕtorii partidelorŭ străine prin elŭ cercau a influinţa asupra miilorŭ de Românĭ din oraşŭ. Elŭ scia însĕ a folosi acéstă trecere ce o avea totdéuna în folosulŭ populaţiei române între carĭ avea cu sutele rude, finĭ şi pupilĭ. In viaţa socială nu se isola de Maghiarii aceia, carĭ îi erau prietinĭ din copilăriă, şi acum adeseorĭ alergau la sfaturile, sale carĭ — nu odată m'am convinsŭ — erau adevĕrate oracule filosofice. Nu era situaţiune critică, ca Stănescu sĕ nu găséscă expedientŭ. —

Burgeoasia maghiară, vrêndŭ sĕ înfiinţeze o reuniune de păstrare pentru clasa mai sĕracă şi sciindŭ, că pe Românĭ nu-i va putea atrage fără ajutorulŭ lui Stănescu, îlŭ puse între iniţiatorĭ. Elŭ primì, şi cu unŭ calculŭ premeditatŭ a angajatŭ o mulţime de Românĭ ca părtaşĭ la „societatea de sporiu şi ajutorare", cum o botezase elŭ în românesce. Cu mândriă ne spunea câtŭ capitalŭ representă Românii în acéstă reuniune şi noi toţĭ scieamŭ câtŭ de mulţĭ se ajutorau sub ocrotirea lui, care fuse alesŭ de directorŭ. Ce sĕ vĕ mai ḑicŭ despre acéstă reuniune folositóre? Sub conducerea lui Stănescu în câţĭva anĭ din cotisaţiile de 25 cr. pe fiăcare sĕptĕmână, s'au adunatŭ 100.000 fl.! Noi Românii, precum atinseiu, aveamŭ parte bunicică din acestŭ capitalŭ, bunicică mai vêrtosŭ în comparaţiă cu sĕrăcia românéscă. Vĕḑêndŭ că Românulŭ încă sciă aduna şi administra parale, ni s'a sugeratŭ idea d'a avé unŭ institutŭ de banĭ propriu alŭ nostru. Aşa s'a născutŭ apoi „Victoria". — Étă ce lucra Stănescu în epoca când ḑicea, că „s'a retrasŭ dela tóte!".

V.

Orĭ-ce s'ar ḑice despre arădanĭ, despotismulŭ şi nemorala îi póte pe unŭ timpŭ ţine dripiţĭ, dér când despotulŭ se crede mai multŭ stăpânŭ asupra lorŭ, ei îşĭ dau o opintelă puternică şi'şĭ aridică capulŭ curagiosŭ privindŭ în faţa nedreptăţii. Aşa e firea Românului peste totŭ, dér celŭ arădanŭ mi-se pare o specie românéscă de unŭ temperamentŭ mai puţinŭ răbduriu, şi astfelŭ reacţia acolo e mai grabnică, mai înfocată. Stănescu a fostŭ prototipulŭ Românului arădanŭ!

Se apropiă alegerile dietale Stănescu, care nu avea încredere în comitetulŭ de acţiune presidatŭ de duşmanulŭ sĕu, la stăruinţa puţinilorŭ sĕi amicĭ, totuşĭ îşĭ calcă pe inimă şi primesce a face parte din acelŭ comitetŭ. Oh, da nu şĭ-ar fi călcatŭ pe inimă, de s'ar fi opusŭ cu orĭ-ce violenţă măcarŭ acestorŭ pornirĭ judecătóre: póte că farmeculŭ oratoriei sale împedecă nascerea celui mai monstruosŭ fĕtŭ alŭ vieţii nóstre politice moderne: „a partidului român-guvernamentalŭ cu programa dela Sibiiu". Unŭ Satirŭ spurcatŭ, fiéră cu capŭ de omŭ! Stănescu a ajunsŭ sĕ obţină trista satisfacţiune a prevederilorŭ sale bănuitóre. Unŭ câştigŭ însĕ amŭ avutŭ toţĭ! Nĭ-a căḑutŭ perdéua de pe ochĭ. Ne-amŭ cunoscutŭ unii pre alţii. Stănescu celŭ părăsitŭ de tótă inteliginţa din Aradŭ devine providenţialulŭ lorŭ. O nouă generaţiune intră în luptă atâtŭ pe terenulŭ politicŭ, pe care precum scimŭ aḑĭ puţinŭ se póte elupta, câtŭ mai vêrtosŭ pe celŭ economicŭ, culturalŭ, bisericescŭ. Capulŭ nevĕḑutŭ alŭ acestei pleiade de neclintiţĭ luptătorĭ era elŭ. „Nevĕḑutŭ" am ḑisŭ şi cu asta am voitŭ sĕ accentuezŭ schimbarea, ce s'a produsŭ în Stănescu în timpulŭ din urmă. Amicii sĕi de principii, deveniţĭ acum devotaţii persónei sale, voindŭ sĕ întreprindă o consolidare a elementelorŭ sănĕtóse pentru o activitate pe o scară mai întinsă, adresându-se către dênsulŭ astfelŭ îi vorbiră: „Tu, care ai avutŭ totdéuna curagiulŭ d'a spune în faţă fiăcăruia adevĕrulŭ, dă-ne voiă sĕ-ţĭ spunemŭ şi noi verde ceea ce credemŭ despre tine. Ei bine, află că eştĭ unŭ capŭ luminatŭ, cunoscĭ tótă vieţa nóstră publică şi pe ómenĭ mai bine ca orĭ-cine, ai zelŭ înflăcăratŭ, fără cea mai mică reservă egoistică, eştĭ unŭ factorŭ neasemĕnatŭ, orĭ unde iai parte; una îţĭ lipsesce: nu eştĭ bunŭ de conducĕtorŭ! Pune-te alăturea, ér nu în fruntea nóstră şi lasă sĕ ne conducă idea, căreia voimŭ sĕ servimŭ".

Sciţĭ ce a rĕspunsŭ Stănescu, „netolerantulŭ" Stănescu? „In vieţa mea ceea ce m'a supĕratŭ mai multŭ a fostŭ, că tótă activitatea mea publică lumea o consideră ca efluxulŭ vanităţii personale. Mĕ dóre când vĕdŭ, că şi amicii mei suntŭ de acéstă credinţă rĕtăcită. Cu tóte astea, fiindcă vĕdŭ, că aveţĭ multŭ zelŭ, ba aveţĭ şi speranţele sanguinice ale ómenilorŭ sincerĭ în luptă, eu sunt alŭ vostru. Eu n'am prospectele de reuşită ale vóstre, pentru-că cunoscŭ corupţia ce-a străbătutŭ în tóte păturile societăţii române, dér décă voi credeţĭ că totuşĭ sĕ mai cercămŭ odată, dispuneţĭ de mine cum voiţĭ. Puţina avere, puţinele cunoscinţe, puţina influinţă ce am; dimpreună cu ajutorulŭ ce vĕ potŭ da la lucru, vĕ stau la disposiţiă".

Aşa s'a începutŭ prima urzeală a institutului de banĭ „Victoria". Zelulŭ junilorŭ în tovărăşiă cu greutatea bănéscă a unorŭ bĕtrânĭ onorabilĭ, ér mai pre susŭ de tóte caracterulŭ nepătatŭ alŭ tuturora, a datŭ nascere acestei instituţiunĭ de-o importanţă necalculabilă pentru poporulŭ nostru din părţile Aradului. Numai cei iniţiaţĭ sciu ce parte însemnată din meritŭ compete reposatului membru în direcţiune Stănescu. Ca directorŭ de mai mulţĭ anĭ alŭ unui institutŭ de banĭ, ca advocatŭ, cu clientelă bogată, ca omŭ cu cunoscinţe personale estinse, a făcutŭ imense servicii institutului, care era ocupaţiunea sa predilectată. Sĕrmanulŭ Mircea a avutŭ totuşĭ satisfacţia de a constata în primulŭ anŭ, anulŭ tuturorŭ greutăţilorŭ, o circulaţiune de *unŭ milionŭ de florinĭ* muncă şi sudóre românéscă. Aicĭ trebue sĕ observŭ, că, ca unulŭ care ţine multŭ la integritatea caracterului sĕu, voindŭ se taiă firulŭ orĭcărei bănuelĭ de duplicitate morală, îndată ce-şĭ începuse funcţiunea în direcţiunea *Victoriei* se grăbi a-şĭ depune mandatulŭ de directorŭ alŭ celuilaltŭ institutŭ de banĭ, ceea ce însĕ nu se primì, din contră fù rugatŭ a servi şi concetăţenilorŭ sĕi maghiarĭ cu luminele şi labórea sa. Astfelŭ celŭ dintêiu advocatŭ alŭ Aradului, cu cancelaria cea mai grea şi clientela cea mai variată, a găsitŭ timpŭ sĕ fungeze ca directorŭ la două institute de banĭ şi sĕ ia parte la tóte reuniunile şi întreprinderile românescĭ şi la o mulţime de alte întreprinderĭ şi instituţiunĭ filantropice.

Luaţĭ exemplu, voi toţĭ acei filiştri, carĭ mereu vĕ scusaţĭ cu ocupaţiunea vóstră, de câte orĭ interesulŭ comunŭ vĕ chiamă la lucru publicŭ. Ce ar fi de bietulŭ nostru poporŭ, décă nu s'ar mai găsi şi câte unŭ Stănescu, care décă trăesce dela poporŭ, scie şi e fericitŭ de a lucra şi pentru poporŭ!

Mircea V. Stănescu, am firma credinţă, puté sĕ devină omŭ mare în evoluţiunĭ epocale. Elŭ era născutŭ pentru a îndeplini fapte marĭ. In momente critice, predestinaţii popórelorŭ se înalţă prin farmeculŭ, cu care ni se impunŭ; micile scăderĭ disparŭ din fiinţa lorŭ şi noi nu vedemŭ decâtŭ mărimea sufletéscă, carea ne răpesce ca unŭ torentŭ giganticŭ.

Inmormêntarea lui a fostŭ grandiósă şi instructivă în acelaşŭ timpŭ. Nĭ-a adusŭ aminte de acelaşŭ tristŭ tablou alŭ înmormêntării prefectului George Popa. Nicĭ nu se asémĕnă cu nime dintre bărbaţii politicĭ ai Romanilorŭ Stănescu, ca cu ultimulŭ prefectŭ românŭ alŭ Aradului. Intréga provinciă a Aradului a fostŭ representată la acestŭ actŭ jalnicŭ. Străinii, carĭ pre câtŭ timpŭ a trăitŭ Stănescu, mereu îlŭ combăteau şi îlŭ taxau de agitatorŭ şi trădătorŭ de patriă, acum cu miile veniseră sĕ dea onorurile din urmă valorosului adversarŭ. Iată ce numescŭ eu instructivŭ. Notaţĭ bine, toţĭ acei câţĭva tupilaţĭ, de câte orĭ adversarii voştri puternicĭ privescŭ cruntŭ la voi, notaţi-vĕ bine: ei nu vĕ respectă! Pre Stănescu toţĭ l'au respectatŭ şi prin elŭ amŭ fostŭ şi noi respectaţĭ.

Vĕḑut'am la înmormêntare şi pre adversarii sĕi românĭ, am vĕḑutŭ de aceia, carĭ îi amărîseră ḑilele. I-am vĕḑutŭ lăcrimândŭ. Vai, pentru ce córda sublimă a blândeţei şi a iubirei nu se deşteptă în noi, decâtŭ în faţa recelui cadavru!

Puţinĭ au meritatŭ lacrimele nóstre, precum le-a meritatŭ Mircea V. Stănescu!

Arădanulŭ.

Intêmplărĭ diferite.

Furtŭ. In nóptea de 14 spre 15 Decemvre n., unŭ „óspe“ care se ascunsese în cafenéua Orban din Clușiu înainte d'a se 'nchide localulŭ, a furatŭ peste nópte banii încasațĭ pentru biliardŭ și 60 fl. din cofetăria ce se ține de cafenea.

Focŭ. In Tușnadŭ a arsŭ la 13 Decemvre n. casa lui Ferencz până 'n temeliă. In Ciucŭ-Sereda a arsŭ totŭ atuncĭ nóptea prăvălia lui Geza Hari.

Bătaiă între țĕranĭ și gendarmĭ. In comuna Nagy-Köveres din comit. Timișului a fost o strașnică bătaiă între popor și între o cétă de gendarmĭ. Aceștia se aflau în cârciumă și beau. Șefulŭ gendarmilorŭ fiindŭ amețitŭ de bĕutură, înpușcă în țĕranĭ, cu carĭ gendarmii începuseră cértă. Atuncĭ poporulŭ înfuriatŭ își aduse arme și împușcă asupra gendarmilorŭ. Bătaia ce începù fù crâncenă. Doi țĕranĭ și unŭ gendarmŭ au fostŭ împușcațĭ, alte dece persóne greu rănite, între care și judele satului, cu sabia. Tribunalulŭ din Timișóra și judecătoria de cercŭ din Buziașŭ anchetéză casulŭ la fața loculuí.

Fiu stricatŭ. Slujbasulŭ dela gara Brașovului Iosef Nagy are unŭ feciorŭ, care se'mbată desŭ și amenință pe părințĭ décă nu'i dau banĭ. Așa a făcutŭ Duminecă, când, mergĕndŭ bétŭ acasă, a amenințatŭ pe mumă-sa că sfarmă totŭ în casă și o omóră décă nu'i va da banĭ. Biata mamă de frică îi dete banii ce'i avea, ér fiu-sĕu se duse și mai bĕù, apoi merse la soru-sa, care e măritată, sparse ferestrile, o bătù și încercà sĕ'șĭ bată și părinții. Unŭ polițistŭ, chematŭ de tatălŭ sĕlbaticului fiu, ìlŭ arestà. In contra lui s'a făcutŭ arătare penală.

Vederile deputațilorŭ Grünwald Béla și Ludovic Mocsáry asupra cestiunei naționalităților.

(Estrasŭ din capitolulŭ XI alŭ opului „A régi magyar nemes“, scrisŭ de d-lŭ Ludovicŭ Mocsáry.)

(Urmare.)

Memoratele două felurĭ de puncte de pornire pe lângă tóte că într'unŭ importantŭ lucru se unescŭ unele cu altele, potŭ însĕ sĕ aibă urmărĭ practice deosebite. Atâtŭ una, câtŭ și cealaltă presupune esistența unei naționalitățĭ dominante, dér într'unŭ casŭ ca acela, când este imposibilă realisarea pricipiului: unŭ statŭ și o naționalitate, după modelulŭ o turmă și unŭ păstorŭ, urmările celorŭ două puncte de pornire potŭ sĕ-șĭ ia forme deosebite. Décă d. es. lucrulŭ stă așa, că două naționalitățĭ rivaliséză pentru prioritate, atuncĭ în ce privesce punctulŭ de pornire alŭ statului se pune întrebarea, óre care din două este mai prtrivită, ca sĕ susțină întregitatea statului și sĕ întărésca organisațiunea aceluia, și că aplicatŭ va fi óre a da toiagulŭ de păstorŭ în mâna aceleia, pe care o va afla mai acomodată pentru acésta? In casulŭ acesta naționalitatea aceea, care din considerațiă fața cu statulŭ a cedatŭ în favorulŭ celeialalte rolulŭ de conducĕtorŭ, trebue sĕ abdică nu numai ca una ce nu póte conta la domnire, ci și ca una ce nu póte conta la esistența sa națională, căcĭ a se lăpĕda de sine însușĭ, a se contopi în cealaltă naționalitate și prin acésta a delătura una din cele mai principale pedecĭ ale realisării uniunei de statŭ, séu ale organisațiunei puternice de statŭ, — acésta este cea mai înaltă datorință civică; așa-déră nicĭ compromisulŭ, nicĭ căutarea unui *modus vivendi* nu are locŭ; de-odată cu lămurirea cestiunei: cărei naționalitățĭ i-se cuvine rolulŭ de stăpânŭ în sensulŭ cum o pretinde acésta interesulŭ statului, cealaltă naționalitate nu are mai multŭ nicĭ dreptulŭ de a esista. Din contră, conceptulŭ, nu de statŭ, ci celŭ naționalŭ nu abdice de pretențiile sale sub nicĭ o condițiune, deórece în tóte împrejurările voesce sĕ rĕmână ceea ce este; față cu sentimentulŭ naționalŭ interesulŭ statului, precum și orĭ care altŭ interesŭ privatŭ este unŭ interesŭ de a doua categoriă; de aceea, décă nu'șĭ póte câștiga acum rolŭ conducĕtorŭ, primesce compromisulŭ, séu aștéptă până va veni timpulŭ aceluia, dér de abḑisŭ nu abḑice sub nicĭ o condițiune.

Conceptulŭ acesta din urmă e mai sincerŭ, mai caldŭ și de aceea, lucru firescŭ, presupune unŭ sentimentŭ naționalŭ mai puternicŭ. Isvorulŭ acestuia este sentimentulŭ, alŭ aceluia reflexiunea, la acesta hotăresce puterea necontrastabilă a naturei, la acela punctulŭ de vedere alŭ oportunității. Din astă causă acea instinctivă alipire la maghiarime de origine străbună, (care s'a observatŭ în vechia Ungariă mai 'nainte, cam pe la sfîrșitulŭ seculului trecutŭ) a fostŭ adevĕratulŭ sentimentŭ, a fostŭ unŭ astfeliu de sentimentŭ naționalŭ, la care națiunea maghiară a pututŭ conta cu siguranță în tóte împrejurările...

...Óre imperiulŭ acela habsburgicŭ, fața cu care Ungaria e considerată numai ca parte întregitóre, nu are lipsă ca sĕ-șĭ întărésca organismulŭ sĕu prin unitatea de limbă? Și óre ideea unității acestui imperiu și supunerea înaintea dinastiei care-lŭ represintă, n'a fostŭ adevĕratŭ conceptŭ de statŭ? Avemŭ însĕ înaintea ochilorŭ unŭ altŭ esemplu; este schimbarea ce se face în momentulŭ de fața între rapórtele naționalitățilorŭ din Austro-Ungaria. Organisația de statŭ a monarchiei austro-ungare nu se póte trage la îndoélă, pe lângă totŭ dualismulŭ și despărțirea în două cuvinte prin adaugerea lui „*și*“, și basa națională a acestei organisațiunĭ de statŭ până acum a format'o limba germană. Limba germană mai esistă încă și astăḑĭ ca limbă a armatei și a guvernului comunŭ alŭ monarchiei, dér terenulŭ acestei base limbistice, naționalitatea germană, totŭ mai multŭ se îngustéză. Limba germană totŭ mai multŭ rĕmâne ca limbă a statului numai în formă de compromisŭ, dér rolulŭ de conducĕtorŭ alŭ naționalității germane este spre apunere, orĭ-ce interesŭ germanŭ este strîmtoratŭ. Despre aceea, ca rolulŭ de conducĕtorŭ sĕ trécă la altă naționalitate, încă nu e vorbă, dér abdicațiunea esistă deja în mare parte și încă din partea unorŭ factorĭ prea înalțĭ și cu prea multă influență. Și acéstă abdicațiune se întêmplă din punctulŭ de vedere alŭ interesului de statŭ, este efectulŭ conceptului de statŭ. (Va urma.

Incercărĭ de maghiarisare în Sĕlagiu.

Gherla, 15 Decemvre 1888.

Noi Românii, eschișĭ fiindŭ din viéța publică a statului, avemŭ puține momente de bucuriă în viéță. Neajunsurile ce ni le-au creatŭ bărbații de statŭ ai Maghiarilorŭ ne-au adusŭ într'o stare din cele mai rele.

Nicĭ că se póte altfelŭ. Persecutările cele de totŭ felulŭ ale guvernului, agitările necurmate ale pressei „patriotice“, sutele de conflicte, cărora suntem ḑilnicŭ espușĭ, décă avemŭ curagiulŭ a ne da pe fața convingerile, nu potŭ de câtŭ sĕ ne amărască inimile.

Cum? Românulŭ, vechiu băștinașŭ alŭ acestei țĕrĭ nefericite, nu trage și elŭ din ḑorii ḑilei până séra brazde grele, ca sĕ-șĭ mai scuture 'din birurile cele atâtŭ de greu apăsătóre? Românul nu-șĭ varsă și elŭ sângele pe câmpulŭ de rĕsboiu, pentru ca sĕ apere pămêntulŭ celŭ încăpĕtorŭ de osămintele străbunilorŭ sĕi?

Décă da, pentru ce nu este împărtășitŭ totŭ de acele favorurĭ și drepturĭ, de carĭ se împărtășesce și rassa domnitóre?

Tristŭ lucru e a vedé cum bolnăviciosul curent șovinistic se întinde ca o epidemiă. Tristŭ, de o sută de orĭ tristŭ, căcĭ afară de Mocsary nimenea nu se află între Maghiarĭ, care sĕ scie spune puternicilorŭ ḑilei: calea ce ațĭ apucatŭ este greșită și o sĕ fiă de multe primejdii aducĕtóre.

Orĭ-cum sĕ fiă însĕ, noi asigurămŭ pe șoviniștĭ, că opintirile lorŭ și ale guvernului o sĕ fiă zadarnice, căcĭ odată cu capulŭ nu vomŭ ceda întru nimicŭ din drepturile nóstre.

Este bine cunoscută vorbirea ce a rostit'o br. Wesselényi Miklos cu ocasiunea întroducerii sale în scaunulŭ de comite supremŭ în Zălau. Câtŭ „patriotismŭ“ pe buzele lui, ce avertismentŭ pentru locuitorii românĭ din Sĕlagiu!!

Actualulŭ comite supremŭ alŭ Sĕlagiului este nepotulŭ acelui br. Wesselényi, care în jumĕtatea primă a acestui secolŭ a ḑisŭ, că în restimpŭ de ḑece anĭ e cu putință a face din trei milióne de Românĭ trei milióne de Maghiarĭ.

Nepotulŭ, — pare-ni-se nouĕ — nu voiesce sĕ pérdă din nimbulŭ moștenitŭ, dér vorba celuia, br. Wesselényi nu voesce sĕ se dea de golŭ, nu voiesce — póte — nicĭ sĕ compromită causa; drept aceea elŭ n'a pășitŭ din oficiu cu planurile sale de maghiarisare.

Elŭ este destulŭ de puternicŭ, stăpânŭ a multorŭ bogății, de o cam dată decĭ speséză din punga sa propriă spre scopurĭ „patriotice“. Astfelŭ a dăruitŭ acum nu de multŭ în sătulețulŭ Mirșidŭ o casă fórte pompósă „Wesselényi Egyesület“-ului cu scopŭ, ca associațiunea acésta sĕ instituéscă în încăperile aceleia unŭ asilŭ pentru copii. A se îngriji de promovarea culturei — negreșitŭ este unŭ scopŭ nobilŭ; dér ce sĕ vedĭ, sub egida culturei se propagă maghiarisarea. Comuna Mirșidŭ e unŭ satŭ cu locuitorĭ românĭ, Maghiarĭ abia suntŭ de toțĭ 30; scopulŭ br. Wesselényi nu a pututŭ sĕ fiă decĭ nicĭ la unŭ casŭ acela de a ḑidi asilŭ pentru vre-o optŭ, ḑece băiețĭ, câțĭ suntŭ băieții de ungurŭ cu cei de jidovŭ cu totŭ, ci se urmărescŭ așa dér alte scopurĭ. Sub pretecstŭ de-a mântui o mână de Maghiarĭ — de noianulŭ românŭ — (vorba celorŭ puternicĭ), se clădescŭ asile, pentru ca sĕ se maghiariseze băiĕtulŭ de Românŭ încă în cei dintêiu anĭ ai vieții sale. Dér ferit'a Dumneḑeu, ca sĕ fiă amăgitŭ Românulŭ, după atâtea încercărĭ grele ce a înduratŭ. Românii din Sĕlagiu sciu din anii trecuțĭ, că „Wesselényi-Egyesület“, protegiatŭ în chipulŭ celŭ mai hotărîtŭ de actualulŭ comite supremŭ, ce scopurĭ urmăresce. A mai fundatŭ acéstă reuniune încă și alte două asile în anii trecuțĭ. Românii însĕ s'au sciutŭ feri de pericolŭ. Suntemŭ pe deplinŭ încredințațĭ, că conducĕtorii Românilorŭ din Mirșidŭ o sĕ scie ce posițiă sĕ ia fața de óspeții nechiemațĭ. Credemŭ și suntemŭ sigurĭ, că buna reputațiă a nemului nostru nu se va păta nicĭ de astădată, — buna reputațiă insuflă respectŭ fața de contrarŭ și insuflă încredere în ómenii de bine.

Sĕ fiă conducĕtorii Românilorŭ din Mirșidŭ la înălțimea chiemării, căcĭ astfelŭ și astădată o sĕ putemŭ ḑice, celorŭ ce voescŭ sĕ ne impună limba lorŭ nouĕ streină: Eh, Phaeton!

V. V.

TELEGRAMELE „GAZ. TRANS.“

(Serviciulŭ biuroului de coresp. din Pesta)

Parisŭ, 20 Decemvre. În senatŭ s'a începutŭ desbaterea asupra bugetului. Chalemel Lacour ḑise, că se tractéză de viitorulŭ Franciei, care a rupt'o cu monarchia cea mai gloriósă, ér acum e în ajunŭ de a fi înjosită de cei mai ticăloșĭ ómenĭ. Cabinetulŭ grăbesce mișcarea cătră abisŭ. Oratorulŭ încheiă făcĕndŭ apelŭ cătră drépta, ca sĕ se unéscă cu bărbații de ordine și de libertate din stânga, pentru a salva patria. (Aplause însuflețite, întréga adunare se ridică.) Say cere, ca vorbirea sĕ se afișeze în tóte comunele. Floquet rĕspunse în termenĭ nehotărîțĭ. Ședința s'a închisŭ în mijloculŭ unei marĭ mișcărĭ.

Constantinopolŭ, 20 Decemvre. In Creta domnesce mare agitare. Adunarea națională a adresatŭ Sultanului o depeșe, cerêndu'i rechiemarea guvernatorului generalŭ.

Bucurescĭ, 20 Decemvre. Camera a respinsŭ amendamentulŭ lui Ionescu, care pledéză pentru absoluta neutralitate și pentru uniunea statelorŭ balcanice, și rógă pe Regele sĕ urmeze politica aprobată de întréga națiune.

Bucurescĭ, 20 Decemvre. Curtea de casațiă a condamnațŭ, după o consultare de 7 óre, pe fostulŭ ministru de rĕsboiu Anghelescu, pentru mituire, la trei lunĭ închisóre, 5000 francĭ amendă și 60,000 francĭ despăgubire, precum și perderea gradului și a drepturilorŭ civile.

Mulțămită publică.

Prin acésta exprimămŭ adênca nóstră mulțămită tuturorŭ préstimațilorŭ Domnĭ și Dómne, carĭ prin numĕrósele depeșe și scrisorĭ de condolență și prin participarea D-lorŭ la actulŭ de înmormêntare, au căutatŭ a realina durerile pentru perderea multŭ regretatului nostru părinte Vasiliu Roșescu, fostŭ parochŭ și protopresbiterŭ greco-or. alŭ tractului Clușiu.

Clușiu, 6/18 Decemvre 1888.

Jalnica familie.

ULTIME SCIRĬ.

Deschiderea *Scupcinei sĕrbescĭ* se anunță, că se va face în 15(27) Decemvre a. c. Se vorbesce că Regele Milan vré sĕ țină la cârmă cabinetulŭ Kristicĭ. In totŭ casulŭ, se ḑice că nu s'aștéptă o schimbare de ministerŭ înainte de deschiderea Scupcinei.

Din *Bruxella* se anunță, că în urma proiectului de lege propusŭ de deputatulŭ *Coremaus* în camera belgiană, ca la *pertractările penale* sĕ se întrebuințeze *limba flamandă*, ministeriulŭ a consêmțitŭ la o propunere mijlocitóre, după care sĕ fiă datóre autoritățile statului a se folosi la pertractărĭ criminale de limba flamandă, *décă acusatulŭ este unŭ flamandŭ.*

Cursulŭ piețeĭ Brașovŭ

din 19 Decemvre st. n. 1888.

Bancnote românescĭ	Cump.	9.12	Vênd.	9.15
Argintŭ românescŭ .	„	9.05	„	9.10
Napoleon-d'orĭ . . .	„	9.61	„	9.65
Lire turcescĭ . . .	„	10.90	„	10.92
Imperialĭ	„	9.90	„	9.92
Galbinĭ	„	5.70	„	5·72
Scris. fonc. „Albina“ 6%	„	101.—	„	—.—
„ „ „ 5%	„	98.—	„	98.50
Ruble rusescĭ . . .	„	122.—	„	123.—
Discontulŭ	6½—8% pe anŭ.			

Cursulŭ la bursa de Viena

din 19 Decemvre st. n. 1888.

Renta de aurŭ 4%	101.95
Renta de hârtiă 5%	93.—
Imprumutulŭ căilorŭ ferate ungare .	144.50
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ungare (1-ma emisiune) . .	98.50
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ungare (2-a emisiune) . .	—.—
Amortisarea datoriei căilorŭ terate de ostŭ ungare (3-a emisiune) . .	117.50
Bonurĭ rurale ungare	103.30
Bonurĭ cu clasa de sortare	103.80
Bonurĭ rurale Banatŭ-Timișŭ . . .	104.50
Bonurĭ cu cl. de sortare	104.—
Bonurĭ rurale transilvane	104.—
Bonurĭ croato-slavone	104.—
Imprumutulŭ cu premiulŭ ungurescŭ	130.60
Losurile pentru regularea Tisei și Seghedinului	124 80
Renta de hârtiă austriacă	81.90
Renta de argintŭ austriacă	82 65
Renta de aurŭ austriacă	109.60
Losurĭ din 1860	138.60
Acțiunile băncei austro-ungare . . .	876.—
Acțiunile băncei de creditŭ ungar. .	303.25
Acțiunile băncei de creditŭ austr. .	306.10
Galbenĭ împĕrătescĭ	5.77
Napoleon-d'orĭ	9.61½
Mărcĭ 100 împ. germane	59.65
Londra 10 Livres sterlinge	121.70

Editorŭ și Redactorŭ responsabilŭ:
Dr. Aurel Mureșianu.

Avisŭ d-lorŭ abonațĭ!

Rugăm pe d-niĭ abonațĭ ca la reînoirea prenumerațiunei sĕ binevoiască a scrie pe cuponulŭ mandatului postalŭ și numerii de pe fâșia sub care au primitŭ diarulŭ nostru până acuma.

Domnii, ce se abonéză din nou, sĕ binevoiască a scrie adresa lămuritŭ și sĕ arate și posta ultimă.

Totodată facemŭ cunoscutŭ tuturorŭ D-lorŭ abonațĭ, că mai avemŭ din anii trecuțĭ numerĭ pentru complectarea colecțiunilorŭ „Gazetei“, precum și câteva întregĭ colecțiunĭ, pentru carĭ se potŭ adresa la subsemnata Administrațiune în casŭ de trebuință.

Administraț. „Gaz. Trans.“

Numere singuratice din „Gazeta Transilvaniei“ à 5 cr. se potŭ cumpĕra în tutungeria **I. Gross,** în libră-ria **Nicolae Ciurcu** și **Albrecht & Zillich.**

Bursa de Bucuresci.

Cotă oficială dela 6 Decemvrie st. v. 1888.

	Cump.	vênd.
Renta română 5%	94.—	94.3/4
Renta rom. amort. 5% . . .	94.1/2	95.—
Renta convert. 6% .	95.3/4	96.1/4
„ „ „ 5%	96.1/2	96.7/8
„ „ urban 7% . . .	106.—	106.3/4
„ „ „ 6%	100.—	101.—
„ „ „ 5%	93.—	93.1/4
Banca naț. a Rom. 500 Lei. .	1035.	1040
Ac. de asig. Dacia-Rom. . . .	235.	.240.
Aurŭ contra bilete de bancă .	—.—	—.—
Bancnote austr. contra aurŭ. .	—	—.—
Aurŭ contra argintŭ sêu bilete	2.34	3.—

Sosirea și plecarea trenurilorŭ și postelorŭ în Brașovŭ.

I. Plecarea trenurilorŭ:

1. Dela Brașovŭ la Pesta

Trenulŭ de persóne Nr. 307: 7 óre 10 de minute séra.
Trenulŭ mixtŭ Nr. 315: 4 óre 10 minute diminéța.

2. Dela Brașovŭ la Bucuresci:

Trenulŭ mixtŭ Nr, 318: 1 óră 55 minute după amédĭ.

II. Sosirea trenurilorŭ:

1. Dela Pesta la Brașovŭ:

Trenulŭ de persóne Nr. 308: 9 óre 46 minute înainte de amédĭ.
Trenulŭ mixtŭ Nr. 316: 9 óre 52 minute séra.

2. Dela Bucuresci la Brașovŭ:

Trenulŭ mixtŭ Nr. 317: 2 óre 32 minute după amédĭ.

A. Plecarea postelorŭ.

a) Dela Brașovŭ la *Rĕșnovŭ-Zĕrnescĭ-Branŭ*: 12 óre 30 m. după amédĭ.
b) „ „ „ *Zizinŭ:* 4 óre după amédĭ.
c) „ „ în *Săcuime* [S. Georgĭ]: 1 óră 30 minute nóptea.
d) „ „ la *Făgărașŭ:* 4 óre diminéța.
e) „ „ la *Săcele:* 4 óre diminéța.

B. Sosirea postelorŭ:

a) Dela *Rĕșnovŭ-Zĕrnescĭ-Branŭ* la Brașovŭ: 10 óre înainte de amédĭ
b) „ *Zizinŭ* la Brașovŭ: 9 óre a. m.
c) Din *Săcuime* la Brașovŭ: 6 óre séra.
d) „ *Făgărașŭ* la Brașovŭ: 2 óre diminéța.
e) „ *Săcele* la Brașovŭ: 6 óre 30 minute séra.

Mersulŭ trenurilorŭ

pe liniele orientale ale căii ferate de statŭ r. u. valabilŭ din 1 Iunie 1888.

Budapesta—Predealŭ

	Tren de persóne	Trenŭ acceleratŭ	Trenŭ omnibus	Trenŭ mixt
Viena	11.10	8.—		
Budapesta	7.40	2.—	3.10	6.18
Szolnok	11.06	4.05	7.38	9.38
P. Ladány	2.02	5.47	5.39	12.02
Oradea-mare	4.18	7.01	8.46	1.51
		7.11	9.18	2.11
Várad-Velencze			9.27	2.19
Fugyi-Vásárheli			9.44	2.32
Mezö-Telegd		7.41	10.21	2.55
Rév		8.10	11.38	3.38
Bratca			12.16	4.01
Bucia			12.54	4.23
Ciucia		9.04	1.57	4.49
Huiedin		9.34	3.11	5.31
Stana			3.40	5.40
Aghiriș			4.15	6.12
Ghirbeu			4.36	6.24
Nădĕșel			4.58	6.38
Clușiu		10.34	5.26	6.56
	11.15			7.15
Apahida	11.34			7.41
Ghiriș	12.45			9.18
Cucerdea	1.30			10.—
Uióra	1.37			10.09
Vințulu de susŭ	1.45			10.19
Aiud	2.07			10.48
Teiușu	2.26			11.55
Crăciunelŭ	3.11			12.34
Blașiu	3.24			12.52
Micăsasa	3.54			1.34
Copșa mică	4.09			2.19
Mediașŭ	4.21			2.46
Elisabetopole	5.11			3.31
Sighișóra	5.45			3.59
Hașfaleu	6.12			4.32
Homorodŭ	7.32			6.53
Ágostonfalva	8.17			7.21
Apatia	8.37			8.23
Feldióra	9.06			9.02
Brașovŭ	9.45			9.52
	1.55			
Timișŭ	2.53			
Predealŭ	3.28			
Bucuresci	9.35			

Predealŭ—Budapesta

	Tren de persóne	Trenŭ acceleratŭ	Trenŭ mixt	Trenŭ omnibus
Bucuresci			7.30	
Predealŭ			1.14	
Timișŭ			1.45	
Brașovŭ	—.—		2.32	
	4.10		7.10	
Feldióra	4.56		7.31	
Apața	5.37		8.14	
Ágostonfalva	6.07		8.36	
Homorodŭ	6.55		9.12	
Hașfaleu	8.36		10.24	
Sighișóra	9.13		10.46	
Elisabetopole	9.56		11.19	
Mediașŭ	10.37		11.47	
Copșa mică	10.59		12.02	
	11.16		12.09	
Micăsasa	11.37		12.25	
Blașiu	12.16		12.53	
Crăciunelŭ	12.33		1.05	
Teiușŭ	1.51		1.47	
Aiudŭ	2.18		2.08	
Vințulŭ de susŭ	2.48		2.30	
Uióra	2.56		2.37	
Cucerdea	3.14		2.53	
Ghirișŭ	4.01		3.26	
Apahida	5.28		4.40	
Clușiu	5.56		5.—	
	6.37	5.32		8.—
Nădășelŭ	6.58			8.36
Gîhrbău	7.14			9.02
Aghireșŭ	7.29	6.11		9.32
Stana	7.56			10.11
B. Huiedin	8.18	6.43		10.51
Ciucia	8.58	7.12		12.16
Bucia	9.15			12.50
Bratca	9.34			1.19
Rév	9.53	7.51		2.—
Mezö-Telegd	10.25	8.17		3.04
Fugyi-Vásárheli	10.47			3.36
Várad-Velencze	10.57			3.52
Oradea-mare	11.04	8.42		4.03
	11.19	8.47	10.50	4.47
P. Ladány	1.15	10.08	1.33	7.30
Szolnok	3.29	11.51	3.29	3.15
Budapesta	6.33	1.55	7.45	10.—
Viena	2.50	7.15	6.05	

Murĕșŭ-Ludoșŭ-Bistrița

Murĕșŭ-Ludoșu	4.40
Țagŭ-Budatelecŭ	8.02
Bistrița	—.—

Bistrița-Murĕșŭ-Ludoșŭ

Bistrița	
Țagŭ-Budatelecŭ	9.41
Murĕșŭ-Ludoșŭ	1.11

Notă: Numerii încuadrațĭ cu linii gróse însemnéză órele de nópte.

B.-Pesta-Aradŭ-Teiuș

	Trenŭ omnibus	Trenŭ de pers.	Trenŭ de pers.
Viena		11.10	2.—
Budapesta		8.20	9.05
Szolnok		11.20	12.41
Aradŭ		4.10	5.45
	2.17	4.30	6.—
Glogovațŭ	2.37	4.43	6.13
Gyorok	3.19	5.07	6.38
Paulișŭ	3.43	5.19	6.51
Radna-Lipova	4.05	5.41	7.10
Conop		6.09	7.37
Bĕrzava		6.28	7.55
Soborșinŭ		7.25	8.42
Zamŭ		8.01	9.12
Gurasad.		8.34	9.41
Ilia		8.55	9.58
Branicica		9.19	10.17
Deva	1.47	9.51	10.42
Simeria (Piski)	2.08	10.35	11.07
Orăștia		11.09	11.37
Șibotŭ		11.39	12.—
Vințulŭ de josŭ		12.12	12.29
Alba-Iulia	8.55	12.29	12.46
Teiușŭ	9.54	1.16	1.26

Teiuș-Aradŭ-B.-Pesta

	Trenŭ mixt	Trenŭ de pers.	Trenŭ mixt
Teiușŭ	11.24	3.—	1.42
Alba-Iulia	12.09	3.44	2.32
Vințulŭ de josŭ	12.30	4.10	
Șibotŭ	1.01	4.43	
Orăștia	1.32	5.13	11.—
Simeria (Piski)	2.32	6.15	11.21
Deva	2.52	6.35	
Branicĭca	3.23	7.02	
Ilia	3.55	7.28	
Gurasada	4.08	7.40	
Zamŭ	4.44	8.11	
Soborșinŭ	5.30	8.46	
Bĕrzava	6.27	9.33	
Conopŭ	6.47	9.53	
Radna-Lipova	7.28	10.27	5.50
Paulișu	7.43	10.42	6.13
Gyorok	7.59	10.58	6.38
Glogovaț	8.28	11.35	7.19
Aradŭ	8.42	11.39	7.38
	9.17	12.31	6.20
Szolnok	2.32	5.12	
Budapesta	6.—	8.20	
Viena	3.—	6.05	

Simeria (Piski)-Petroșenĭ

Simeria	6.47	2.42
Streiu	7.40	3.25
Hațegŭ	8.51	4.16
Pui	10.02	5.11
Crivadia	11.02	5.58
Banița	11.50	6.40
Petroșeni	12.30	7.12

Petroșenĭ-Simeria (Piski)

Petroșenĭ	9.36	4.26
Banița	10.17	5.12
Crivadia	10.58	5.55
Pui	11.42	6.41
Hațegŭ	12.23	7.26
Streiu	1.12	8.14
Simeria	1.51	8.50

Aradŭ—Timișóra

Aradŭ	6.05	5.48
Aradulŭ nou	6.33	6.19
Németh-Ságh	6.58	6.44
Vinga	7.29	7.16
Orczifalva	7.55	7.47
Merczifalva	8.14	8.08
Timișóra	9.12	9.02

Timișóra—Aradŭ

Timișóra	6.25	5.—
Merczifalva	7.19	6.02
Orczifalva	7.46	6.32
Vinga	8.15	7.02
Németh-Ságh	8.36	7.23
Aradulŭ nou	9.11	8.01
Aradŭ	9.27	8.17

Ghirișŭ—Turda

Ghirișŭ	9.26	4.19
Turda	9.47	4.40

Turda—Ghirișŭ

Turda	8.29	3.19
Ghirișu	8.50	3.40

Sighișóra—Odorheiu

Sighișóra	6.05
Odorheiu	9.45

Odorheiu—Sighișóra

Odorheiu	5.38
Sighișóră	9.16

Copșa-mică—Sibiiu

Copșa-mică	2.29	4.35
Șeica mare	3.02	5.05
Lómneșŭ	3.46	5.46
Ocna	4.18	6.17
Sibiiu	4.42	6.40

Sibiiu-Copșa-mică

Sibiiu	8.50	10.—
Ocna	9.17	10.24
Lómneșŭ	9.45	10.50
Șeica mare	10.20	11.20
Copșa-mică	10.49	11.45

Cucerdea-Oșorheiu-Reghinulŭ săsescŭ

Cucerdea	3.05	10.20	3.25
Cheța	3.35	10.50	3.58
Ludoșŭ	3.56	11.11	4.20
M.-Bogata	4.06	11.20	4.30
Iernutŭ	4.43	11.57	5.11
Sânpaulŭ	4.58	12.12	5.28
Mirașteu	5.21	12.36	5.53
Oșorheiu	5.40	12.55	6.13
	6.—	4.58	——
Reghinul-săs.	7.56	7.—	

Reghinulŭ săsescŭ-Oșorheiu-Cucerdea

Reghinul-săs.		8.35	8.—
Oșorheiu		10.20	9.49
	6.56	12.15	10.20
Mirașteu	7.16	12.35	10.39
Sânpaulŭ	7.40	12.58	11.02
Iernutŭ	8.03	1.19	11.23
M. Bogata	8.37	1.49	11.53
Ludoșŭ	8.51	2.02	12.06
Cheța	9.08	2.18	12.22
Cucerdea	9.40	2.46	12.50

Simeria (Piski)-Unied.

Simeria (Piski)	2.18
Cerna	2.39
Uniedóra	3.08

Unied.-Simeria (Piski)

Uniedóra	9.30
Cerna	9.56
Simeria	10.15

Tipografia A. MUREȘIANU, Brașovŭ